

обумовили формування конкурентного середовища в сфері роздрібно́ї торгівлі.

Конкуренція стала стимулюючим механізмом трансформацій в усіх сферах суспільного життя країни та набула активного й динамічного розвитку саме в роздрібній торгівлі, яка одна із перших пройшла етапи комерціалізації та приватизації.

Роздрібна торгівля в цілому належить до галузі з інтенсивною конкурентною боротьбою як внутрішньогалузевою, так і міжгалузевою.

Отже, одним із важливих стимулів динамічного розвитку торговельних підприємств в Україні є саме конкуренція.

Список використаних джерел

1. Азарян О.М. Генезис трансформації роздрібно́ї торгівлі в Україні та формування сучасної парадигми її розвитку. Маркетинг в Україні. 2009. №5. с.52-62.

2. Лігоненко Л. О. Роздрібна торгівля України в дзеркалі світових тенденції розвитку галузі. Вісник Київ. нац. торг-екон. ун-ту. 2005. № 5. с. 12 – 22.

Цісельська Оксана,
студентка 2 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Федорчук Н.В.,**
к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Економічна ефективність молокопродуктивних і м'ясних підкомплексів вивчається на відповідних методичних засадах. На регіональному рівні оцінку та розвиток цих підкомплексів забезпечують наступні організаційно-

методичні підходи: вивчаються особливості розвитку під комплексів у відповідності до їх територіального розміщення; досліджується вплив трансформаційних перетворень в економіці підкомплексу; аналізуються результати господарсько-комерційної діяльності підприємств різних форм господарювання; аналізуються результати роботи структурних підрозділів підкомплексів; вивчаються передумови активізації інноваційних процесів агропромислового виробництва; вивчається досвід розвитку агропромислового виробництва в країнах зарубіжжя.

Важливим елементом наукового регулювання механізму взаємодії системи «ресурси-результат» є вивчення попиту на виробничі ресурси, тобто оптимальну їх потребу стосовно обсягів виробництва продукції або обсягів робіт. У першому випадку за основу розрахунків приймаються обсяги виробництва продукції, у другому – нематеріальні витрати виробництва. В розрахунках важливо весь комплекс витрат розглядати (забезпечувати) в розумних пропорціях, тобто потрібно мати чітку уяву про послідовність розрахунків попиту на матеріальні та нематеріальні ресурси.

Є група виробничих ресурсів, яка впливає на продуктивність худоби шляхом створення відповідних умов, що забезпечують можливість регулювання ефективності перетворення матеріальних факторів у кінцевий натуральний продукт. Зокрема, це засоби механізації, електрифікації, автоматизації, капітального будівництва. У скотарстві рівень механізації робіт визначається порівнянням поголів'я тварин у приміщеннях, що обслуговуються засобами механізації, із загальним поголів'ям тварин у всіх приміщеннях. Рівень комплексної механізації визначається відношенням поголів'я тварин на фермах з комплексною механізацією до всього поголів'я тварин даного виду. Рівень електрифікації встановлюють порівнянням поголів'я тварин у приміщеннях, що обслуговується електродвигуном, до загального поголів'я. Комплексне використання цих засобів створює належні умови, які відповідають біології тварини. Ця група аграрних виробничих

ресурсів повинна знайти належне місце в формуванні рівня ефективності виробництва та в методологічних підходах його визначення [2, с. 118].

Останнім часом паралельно з падінням обсягів виробництва продукції скотарства спостерігається поступове збільшення господарств, що її виробляють. Це відбувається за рахунок приватного сектора та селянських (фермерських) господарств. І хоч основну кількість скотарської продукції на ринок досі постачали крупні господарства суспільного сектору, в останній час вирішується питання: зберегти здобутки концентрації чи рухатися у напрямку до створення приватних ферм невеликих розмірів.

Деякі вчені вважають, що великі тваринницькі комплекси не виправдали себе як в економічному, так і в екологічному відношеннях. Так молочне скотарство, як і свинарство, мають бути дрібнотоварними, побудованими на нових моделях господарювання, що довели свою перевагу в умовах ринкової економіки у багатьох країнах світу [2, с. 52]. Що стосується виробництва м'яса, то цим, вважають автори, мають займатися крупні механізовані господарства, інтегровані по горизонталі та по вертикалі.

Вітчизняний та зарубіжний досвід ведення скотарства свідчить, що за умови інтенсифікації виробництва невеликі господарства дають високий економічний ефект. Так біологічні процеси, як лактація корів та нагул худоби лише невеликою мірою знаходяться під впливом концентрації і мають кращі результати у дрібних господарствах [1, с. 260].

Основними показниками рівня концентрації сільськогосподарського виробництва є обсяг валової продукції в натуральному або вартісному виразі. Але ця величина є похідною, результативною, в ній синтезується не лише розмір господарства, а й результати виробництва, тому крім нього застосовують додаткові показники: площа сільськогосподарських угідь і ріллі, поголів'я худоби і птиці, чисельність середньорічних працівників, наявність основних засобів тощо. Важливою умовою при цьому повинно бути встановлення раціональних пропорцій між землекористуванням, виробничими фондами й наявністю робочої сили. За даними Інституту

аграрної політики УААН для зони Лісостепу оптимальна площа ріллі для колективних сільськогосподарських підприємств 3-5 тис. га. Як відомо, основним показником розмірів виробництва в скотарстві є обсяг виробленої продукції галузі в натуральному та вартісному виразі, а допоміжними – поголів'я худоби, розмір основних засобів виробництва, кількість середньорічних працівників тощо [3, с. 186].

Проте такі показники, як продуктивність або вартість обсягу виробництва на 1 га, не є адекватними, а об'єктивними показниками відносної ефективності між малими і великими господарствами, є різниця в загальній продуктивності факторів виробництва і в прибутку на одиницю капіталовкладень за винятком витрат праці сім'ї. Більш того, в країнах з розвинутою ринковою економікою оптимальний розмір господарств визначається не технічною ефективністю, а іншими факторами, в тому числі витратами на працю в інших галузях економіки і вартістю залученого капіталу. В розвинених країнах не існує великих корпоративних ферм, на яких зайнято 200-300 робітників, оскільки було визнано, що така форма господарювання менш конкурентоздатна, ніж сімейні господарства середнього розміру, через низьку ефективність праці кадрів [1, с. 304]. Проте розрахунки вчених близького зарубіжжя доводять, що на фермі доцільно концентрувати по 600-800 корів, а у приміських господарствах – 800-1200 корів.

У виробництві яловичини найбільш перспективними є комплекси з поголів'я 5-6 тисяч голів. У господарствах молочного напрямку доцільно мати щільність поголів'я 25-30 корів на 100 га сільськогосподарських угідь [2, с. 356]. Для порівняння слід зауважити, що основним виробником молока в США є молочні ферми на 160 корів, в Франції на молочній фермі утримується в середньому 14 корів, в Німеччині – близько 11. Але відомі факти високоефективного функціонування в США молочних комплексів на 10 тисяч дійних корів та відгодівельних скотарських майданчиків на 250 тисяч голів [1, с. 32].

Проте висока концентрація поголів'я порушує санітарний режим міста. Крім того, у приміській зоні важко мати велику площу соковитих, грубих і зелених кормів, оскільки це завдає шкоди вирощуванню інших цінних продовольчих культур, які також доцільно розташовувати поблизу міста – овочевих і плодово-ягідних. Комплекси ж по відгодівлі ВРХ доцільно розташовувати за межами приміської зони, в районах з найсприятливішими умовами кормо виробництва, розведення та вирощування молодняка. У господарствах приміської зони міст сформовані раніше великі тваринницькі комплекси в останні роки ефективно не використовуються, а рівень концентрації скотарства постійно зменшується.

Причиною скорочення поголів'я ВРХ стало насамперед широко масштабне здійснення експортних операцій суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності всіх форм власності по вивозу за кордон живої худоби. Крім того, худоба стала зручним засобом бартерних та інших обмінних операцій, а в багатьох випадках і єдиною можливістю одержання пального та інших засобів виробництва для проведення польових робіт. Практично зруйновано тип спеціалізованого господарства, де раціонально поєднувалися 2-3 основні і допоміжні галузі, тобто розбалансувалася цілісна структура й система виробництва [4, с. 109].

Таким чином, підвищення рівня концентрації виробництва до оптимальних розмірів є важливим важелем відродження скотарства. Вихід галузі з кризи неможливий без підвищення рівня продуктивності худоби та кількості поголів'я на одиницю земельної площі при обов'язковому вдосконаленні майнових відносин і раціональних рівнях концентрації та спеціалізації.

Список використаних джерел

1. Лозинська І.В. Формування та перспективи розвитку галузі м'ясо-молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах. Суми, Сумський національний аграрний університет. 2015. 342с.

2. Пуцентейло П.Р. Конкуренентоспроможність м'ясного скотарства України: теорія і практика: монограф. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка» ТНЕУ.2011. 420 с.

3. Сус Л. В. Стан реалізації фінансової державної підтримки виробництва продукції тваринництва в Україні. Вісник ЖНАЕУ. 2014 № 1/2 (43). т. 2 . с. 183-193.

4. Сучасний стан розвитку галузі тваринництва та напрями її державного регулювання / І. С.Гурська, Г. М. Христенко // Економічний простір. 2016. № 107. с.102-111.

Черковська Гелена
студентка 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: **Мушеник І.М.**,
к.е.н., доцент кафедри інформаційних технологій,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОЛОГІЇ

В даний час дослідження з охорони навколишнього середовища ведуться у всіх областях науки і техніки різними організаціями і на різних рівнях, в тому числі і на державному. Однак інформація по цим дослідженням характеризується високою неуважністю. Великі обсяги екологічної інформації, дані багаторічних спостережень, новітні розробки розкидані по різних інформаційним базам або навіть перебувають на паперових носіях в архівах, що не тільки ускладнює їх пошук, використання, але й призводить до сумніву в достовірності даних та ефективному використанні коштів, що виділяються на екологію з бюджету, іноземних фондів чи комерційними структурами.

Другим моментом, що обумовлює необхідність інформатизації, є проведення постійного моніторингу за фактичним станом довкілля, сплатою податків, проведенням екологічних заходів.[1]